

Úvod do patofyziologie člověka

MUDr. Zdeněk Pospíšil

Seznam přednášek - denní

1. Úvod do patofyziologie
2. Obecná patofyziologie
3. Imunita, poruchy metabolismu, růstu,...
4. Patofyziologie dýchacího systému
5. Patofyziologie kardiovaskulárního systému
6. Patofyziologie trávicího systému
7. Patofyziologie ledvin
8. Patofyziologie CNS
9. Patofyziologie žláz s vnitřní sekrecí
10. Patofyziologie kosterního , svalového systému, kůže
11. Civilizační onemocnění a infekce
12. Psychiatrické poruchy a závislosti

Seznam přednášek – dálkové studium

14.9.: Úvod do patofyziologie
Obecná patofyziologie

21.9.: Patofyziologie dýchacího systému
Patofyziologie kardiovaskulárního systému
Patofyziologie CNS

14.12.: Civilizační onemocnění a infekce
Psychiatrické poruchy a závislosti

Nutno dostudovat :

1. Patofyziologie trávicího systému
2. Patofyziologie ledvin
3. Patofyziologie žláz s vnitřní sekrecí
4. Patofyziologie kosterního , svalového systému, kůže
5. Imunita, poruchy metabolismu, růstu,...

Povinná literatura

- Patologická fyziologie pro bakalářské studijní programy : Kateřina Kaňková, Brno 2009 (skripta MU, LF)
- E-learning patofyziologie RVS

Doporučená literatura

- Atlas patofyziologie člověka: Stefan Silbernagl
Grada 2012

Podmínky ke zkoušce

- **Docházka :**

denní : povoleny 2 absence (doplňující test)

dálkové : povolena 1 absence (doplňující test)

Ústní zkouška : 37 otázek – 2 vyberou (viz IS)

Denní : předtermín 13.12., ostatní ve zkouškovém

Dálkové: jen ve zkouškovém

Předmět patofyziologie

- Věda, která se zabývá poruchami funkcí organismu jako celku
- **Úloha**-postihnout prvotní příčiny nemoci, ale i mechanismy rozvoje patologického stavu
- **Projevy**-premorbidní stavy, stavy rozvinutého onemocnění, fáze uzdravování
- **Individuální variabilita**
- Projevy lidské patologie-několik úrovní (buňka, tkáň, orgán, systém, organismus)

Pojem zdraví a nemoc

Základní definice zdraví=rovnovážný stav, který umožňuje smysluplný, plnohodnotný způsob života, dosahování životních cílů, rozvoj osobnosti, vloh.

- **Nemoc jako porucha rovnovážného stavu.**
- **Tělo jako systémový celek se značnou individualitou jedinečnou, neopakovatelnou**
- Organismus jako systémový celek již od embrya

Rozpoznávání zdraví a nemoci

A, kvantitativní (biochemie, metrické, BMI)

B, kvalitativní (zobrazovací- rtg,CT, NMR, fyzikální vyšetření...)

Soubory znaků

- prodromy
- symptomy
- syndromy

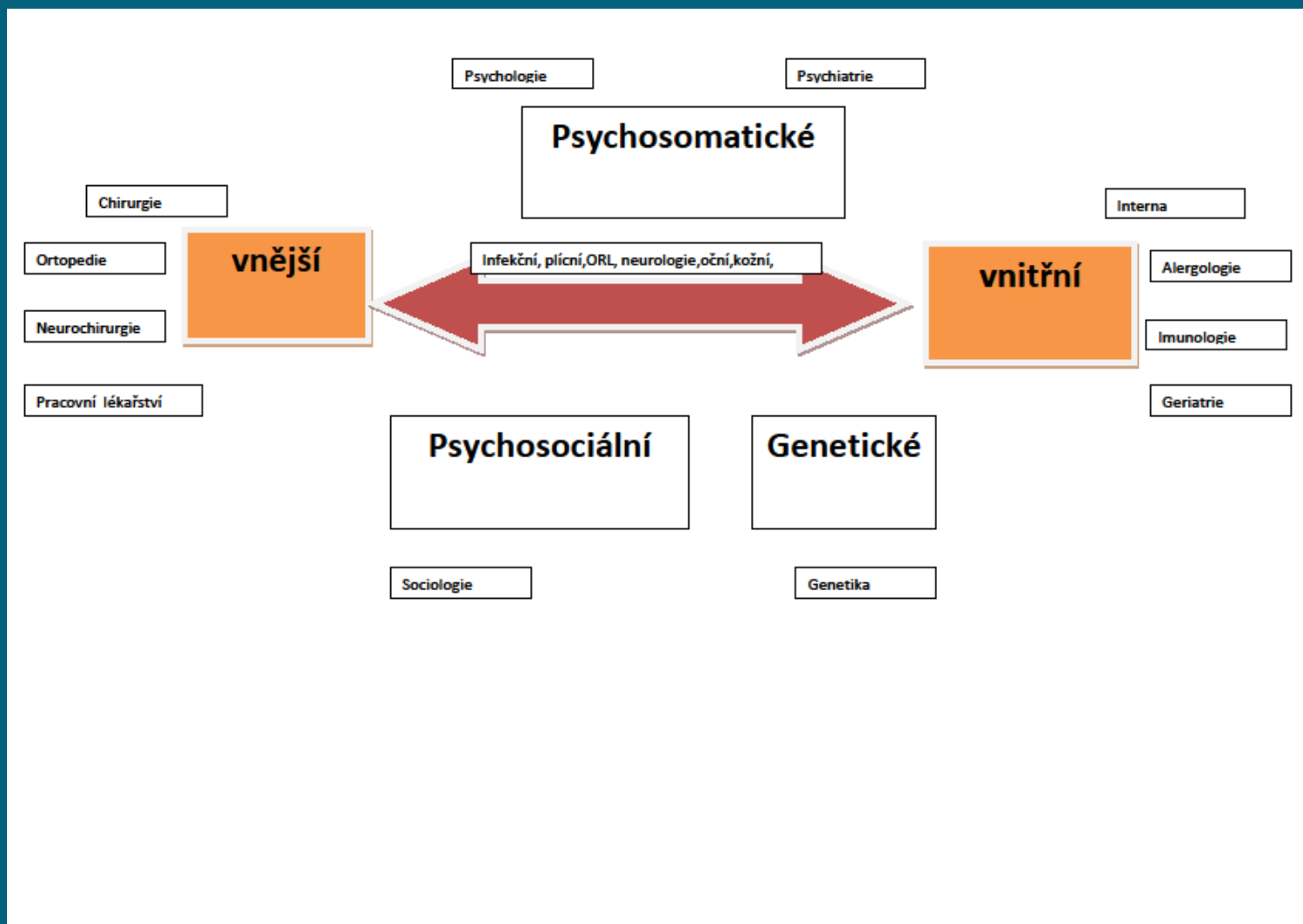

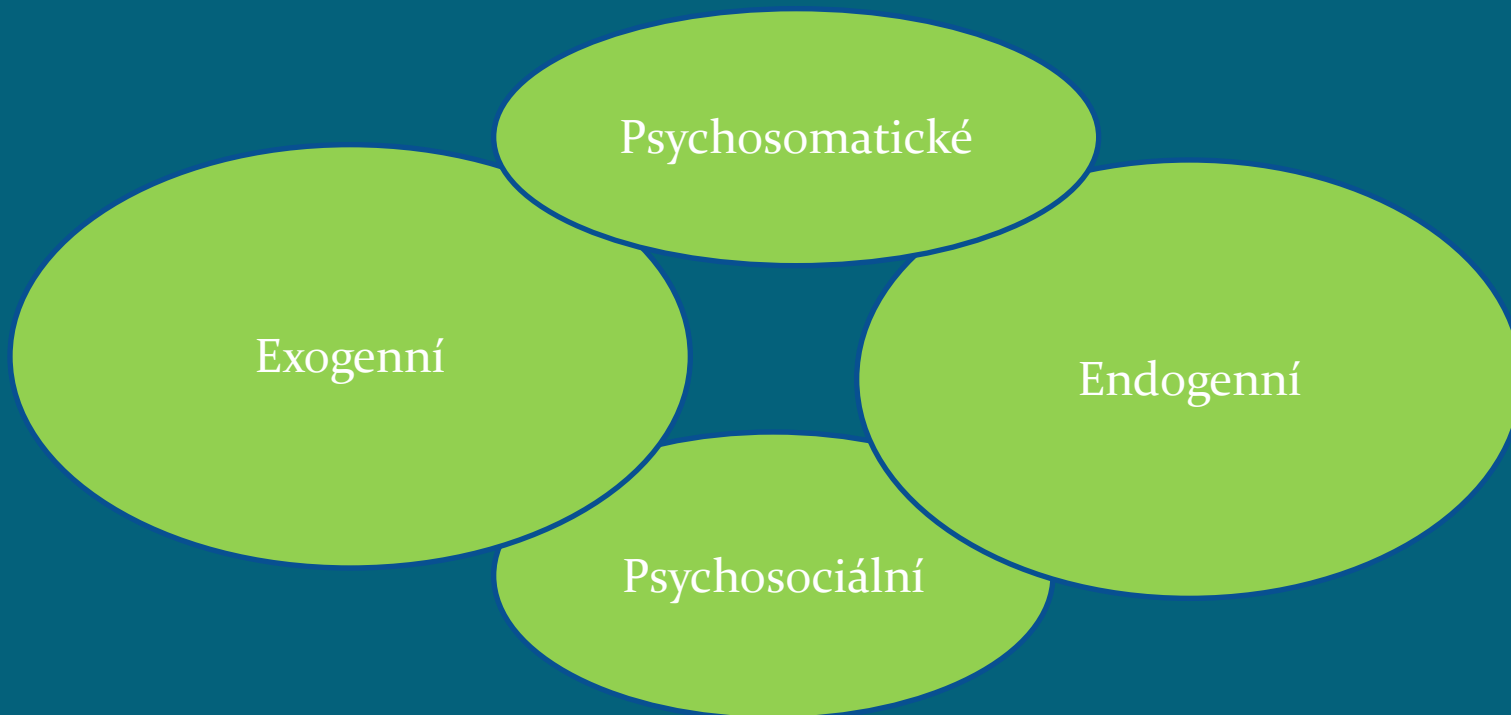
Parametry patologických stavů

1. Časový průběh nemoci (akutní, chronické), závislost na biorytmech
2. Současný funkční stav organismu
3. Biologický věk (dětské, dospělí, stáří)
4. Genetické a imunitní parametry
5. Pohlaví
6. Vnější prostředí
7. Psychika

Příčiny nemoci- lékařské obory

Příčiny nemoci – individuální, dle noxy

ovlivnitelné

málo
ovlivnitelné

zatím
neovlivnitelné

Příčiny nemoci - rozdělení

- jeden faktor/IM, úrazy, CMP, otravy, infekce/
- multifaktorální /ostatní/

Faktory:

1. Endogenní : genetické

ostatní (alergie, změny imunity,..)

2. Exogenní:

- fyzikální
- chemické
- biologické
- psychosociální a psychosomatické

Endogenní příčiny

- Genetický podklad

Patogeneticky rozlišujeme nemoci:

A, **hereditární(dědičné)**

B, **stavy získané** na podkladě genového polymorfizmu

- Základem je DNA (22 chromozomálních párů, 2 chromozomů XX nebo XY)
- Genetická informace buňky – genom
- varianta genu – alela (dominantní, recesivní)

Exogenní příčiny

- psychosociální a psychosomatické

vztahy

- bydlení

- práce

- fin. zabezpečení

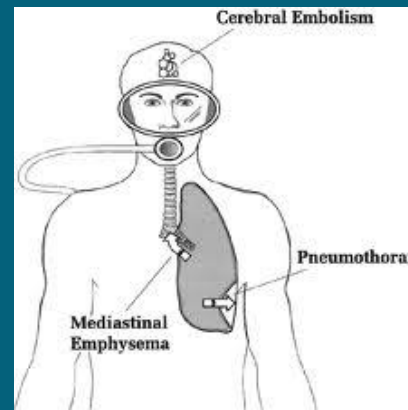

- stres

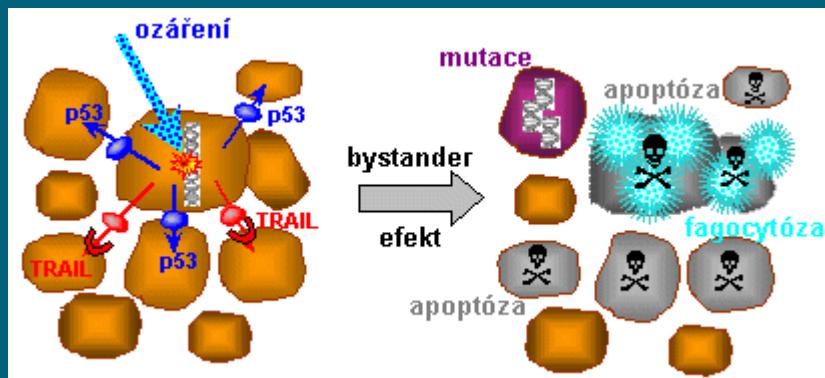
• Fyzikální faktory

1. stlačení, roztržení, zhmoždění, zlomení, vykloubení :
2. barotrauma
3. pohyb a nedostatek pohybu
4. přetížení a beztížný stav
5. tlak vzduchu
6. hluk a vibrace
7. elektrický proud
8. teplo a chlad
9. elektromagnetické vlnění

elektromagnetické vlnění

- UV
- infračervené
- Viditelné světlo
- RTG
- Ionizující záření
- Mikrovlnné záření

Kůže
Kůže zrudne, postupně začnou odumírat buňky.

Vlasy
Silné záření vede k vypadávání vlasů.

Štítná žláza
Na ozáření reaguje jako první. Radioaktivní látky zcela absorbuje. Velké riziko vzniku rakoviny.

Kosti
Radioaktivní izotopy se ukládají v kostech a brání správné tvorbě krve.

Svaly
Celá svalová struktura se vlivem poškození hrouť.

Píče
Vdechují radioaktivní prach. Hrozí rakovina.

Ledviny
Radioaktivní látka cesium poškodí jejich funkci.

Játra
Jsou zatížena radioaktivním cesiem. Také zde vzniká vysoké riziko rakoviny.

Pohlavní orgány
Také jsou málo odolné vůči záření. Vysoké riziko rakoviny. Hrozí neplodnost.

Žaludek
Vysoká dávka ozáření způsobuje nevolnost a posléze zvracení. Pak následuje vnitřní krvácení.

- **Chemické faktory**

-celý obor toxikologie, xenobiotika-látky působící na organismus i v malých dávkách toxicky

Vstupní brána:

- vdechování
- alimentární
- kůží
- ostatní (krevní, lymfatická)

Původ:

- Organická látka
- Anorganická látka

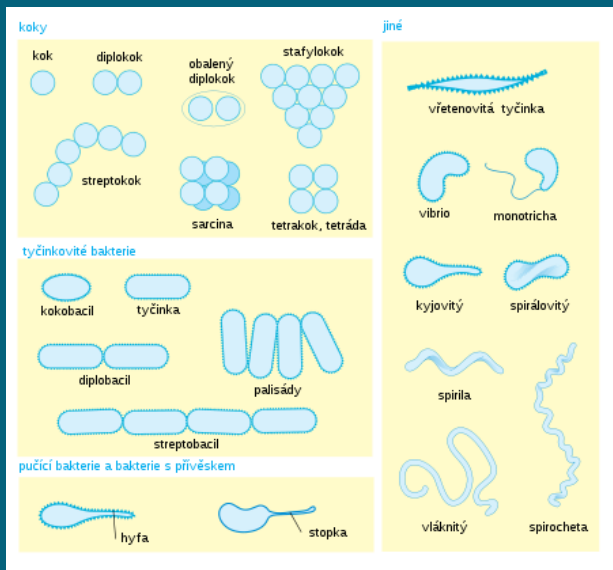
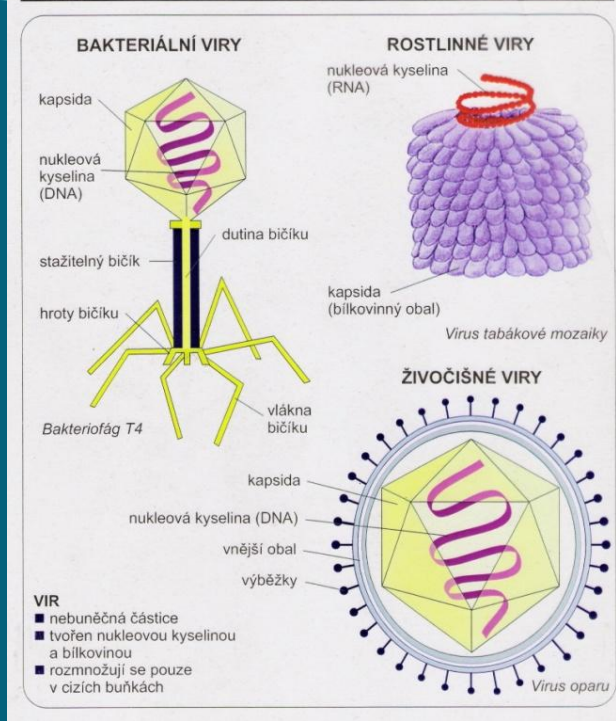
Biologické

-viry, bakterie, plísně, parazitární nemoci

Vstupní brána:

- vdechování
- alimentární
- kůží
- ostatní (krevní, lymfatická, pohlavní)

VIRY

Obecné projevy nemoci

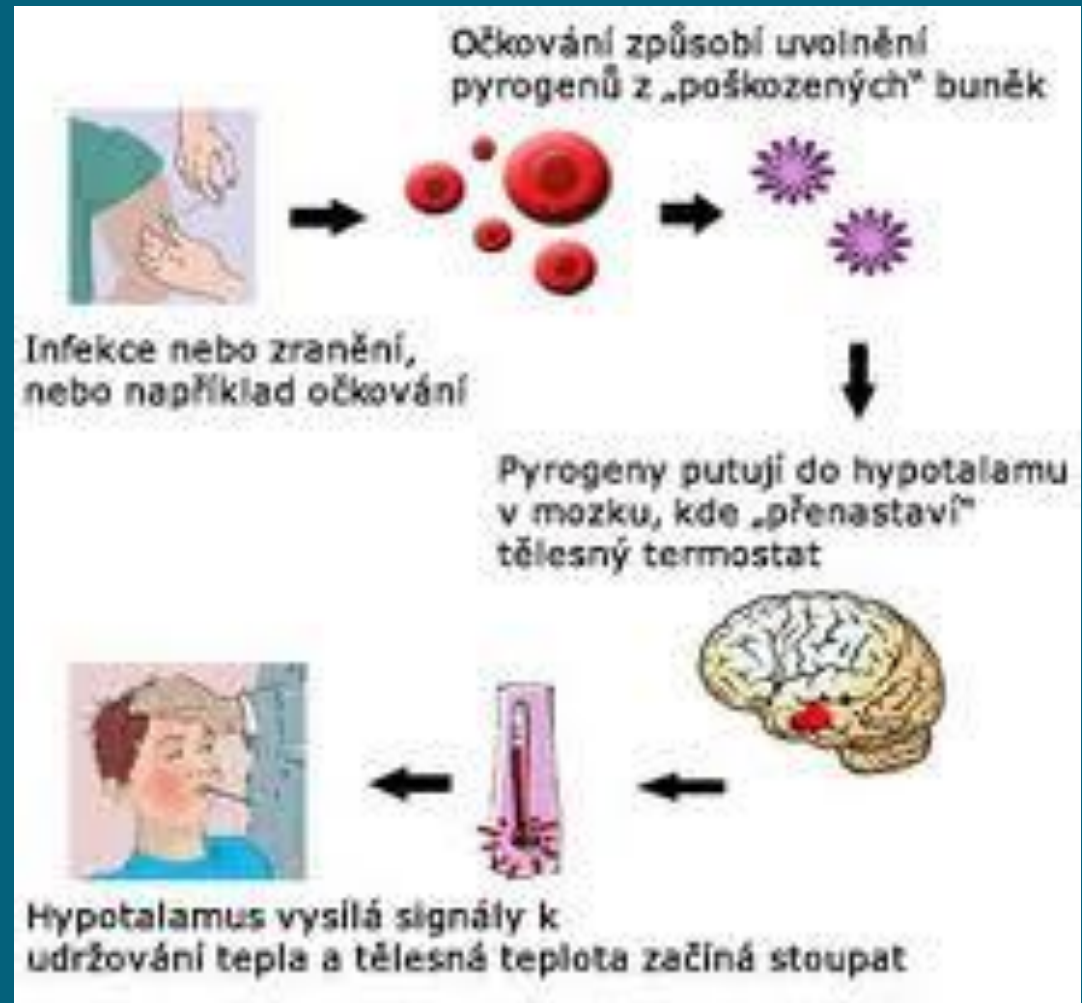
- Horečka
- Bolest
- Zánět
- Omezení funkce
- Psychická alterace

Vedlejší projevy nemoci

- Únava
- Pocení
- Narušení biorytmů (nespavost)
- Závrativost
- Zvracení
- Otoky
- Změny TK, SF
- Změny napětí a barvy kůže
- Změny tělesných pocitů
- Změny příjmu a výdeje tekutin a stravy (zácpa, průjem, nechutenství)

Horečka

- nad 38st
- typy-návratná, kontinuální, septická
- **Pyrogeny** :
  - endogenní
  - exogenní
- důsledek a účinek horečky
- úloha CNS, křeče

Bolest

- definice a měření není
- subjektivní povaha
- akutní a chronická
- somatická má nervovou dráhu
- Druhy bolestí :
  - kořenová b.
  - viscerální b.
  - neuralgie
  - fantomové bolest,..

Bolest = ochranný mechanismus organismu

Zánět-projevy,hojení ran

Celsovy znaky

- rubor (zčervenání) aktivní hyperémie, uvolnění prekapilárních svěračů
- calor (zvýšení teploty) idem rubor
- dolor (bolest) dráždění volných nerv. zakončení metabolity zánětu, změna pH
- tumor (otok) exsudace, infiltrace
- functio laesa (změna funkce – Virchow)

Fáze zánětové reakce -popis

- přechodná vazokonstrikce (bledá kůže minuty, hodiny, dny)
- cévní odpověď na noxu (sek. až dny, hyperémie, edém, erytém)
- akutní buněčná odpověď – přetrvává-li poškození několik hodin, neutrofilní fagocyty – adheze, marginace, diapedéza, fibrin, trombocyty, erytrocyty, vznik trombu
- chronická buněčná odpověď – trvá-li poškození několik dní

Klasifikace zánětu

Dle histologie:

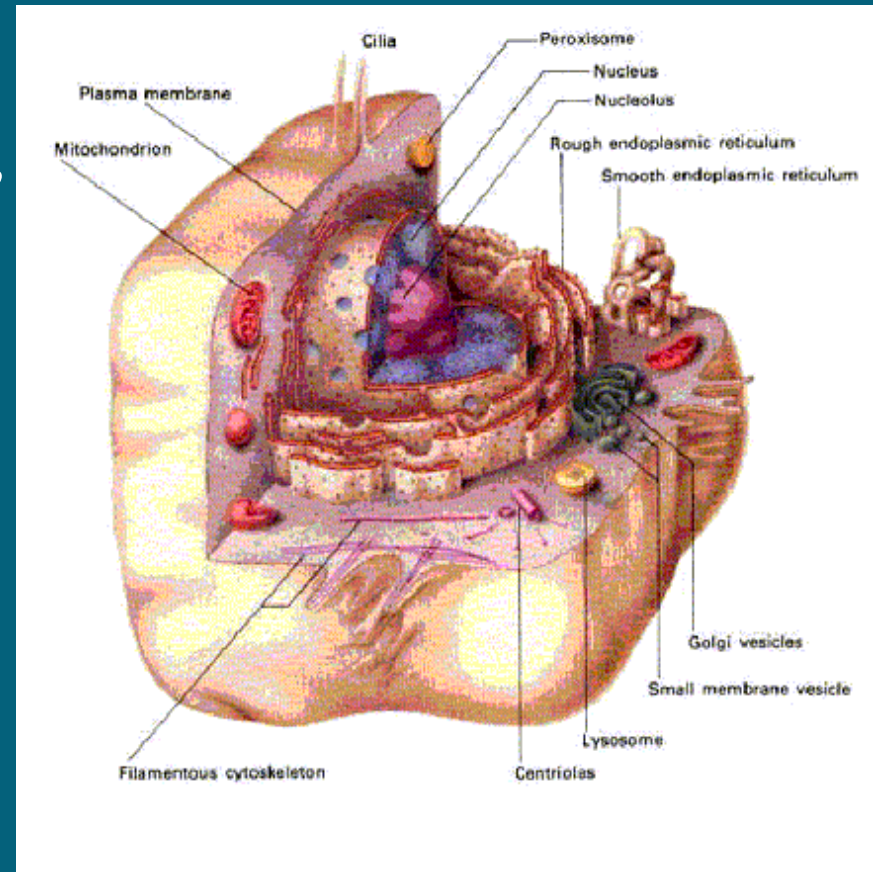
- Specifický zánět (histologický průkaz- etiologie)
- Nespecifický zánět (necharakteristický histologický obraz)

Dle příčiny:

- Aseptický zánět(reakce na fyzikální, chem. agens)
- Septický zánět (infekční agens)-obranný charakter

Buňka

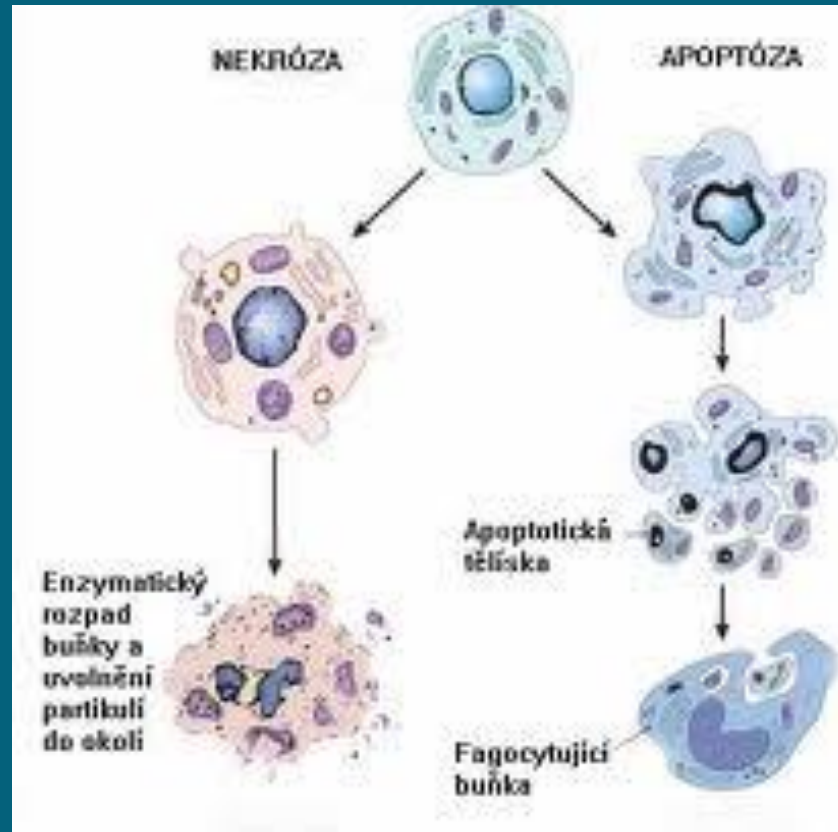
- nejmenší jednotka živých organismů
- Specializace buněk (nervová, svalová)
- funkce:
  - metabolismus
  - růst
  - pohyb
  - rozmnožování
  - dědičnost
- tkáně – orgány- organismus

Nekrotická a apoptická smrt buňky.

- **Apoptosa** – programovaná (fyziologická) buněčná smrt
- náhrada buněk

- **Nekróza**- patologická buněčná smrt
příčiny: ischemie, toxiny, srašťování buněk, ozáření, infekce

Změny buněk-co do počtu a velikosti,ale i změny charakteru

❖ Normální tkáň

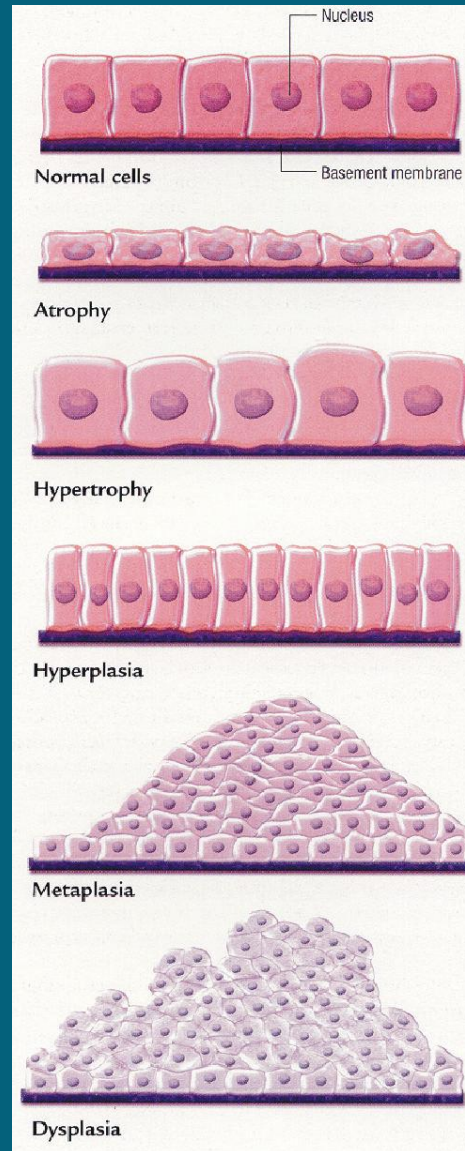
❖ Atrofie

❖ Hypertrofie

❖ Hyperplazie

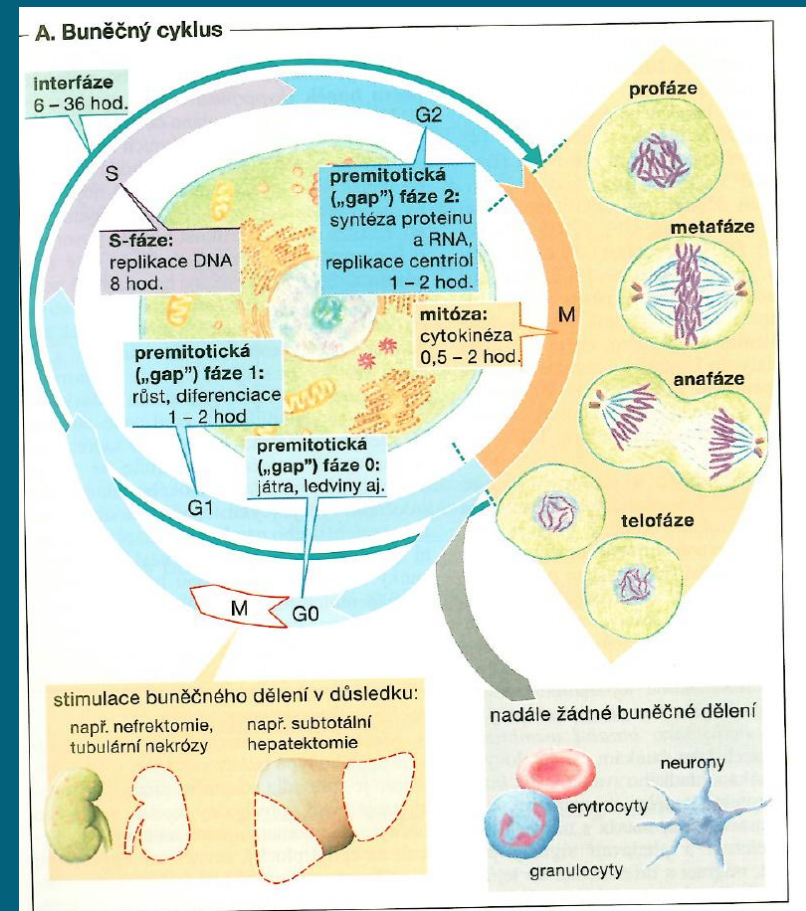
❖ Metaplazie

❖ Dysplazie

Nádorové bujení.

- Maligní transformace buňky-stupňovitě, dlouhodobě
- fáze **dělení (mitózy)** prochází kontrolními body – selhání = **nádorové bujení**

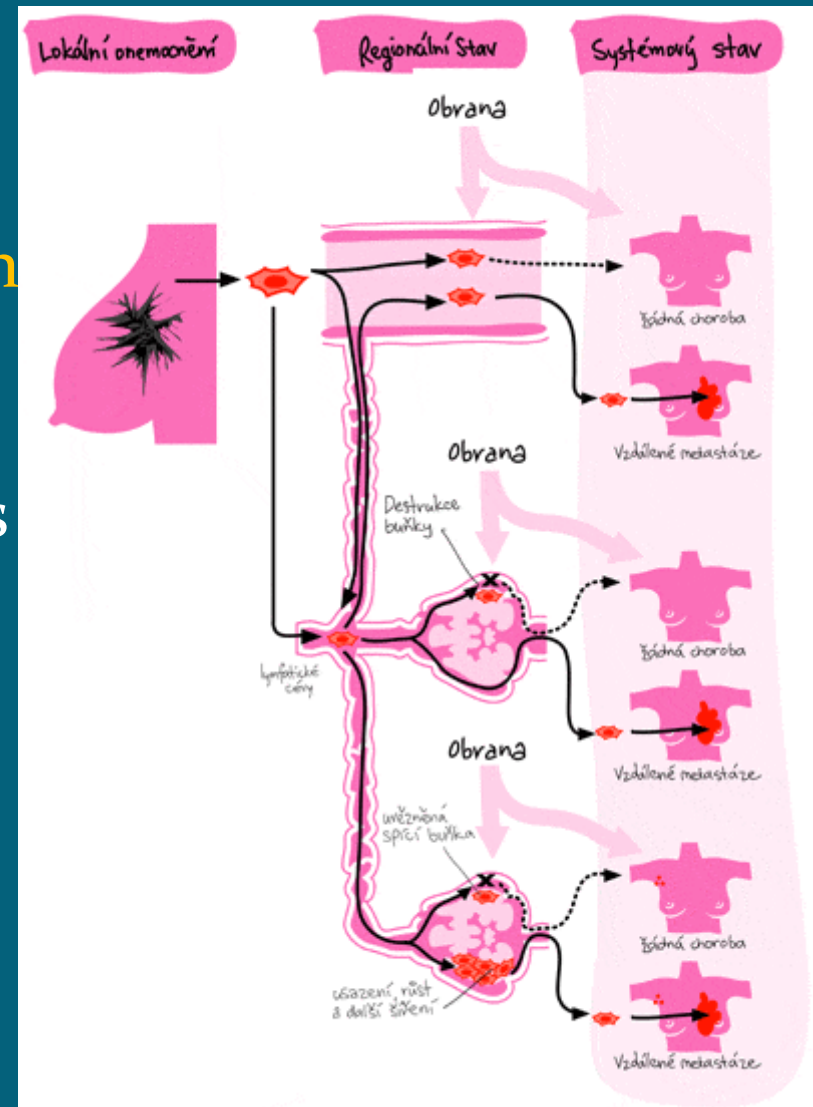

Kancerogeny:

1. chemické látky :
  - organické (cigarety, nábytek, budovy)
formaldehyd, benzen,..
  - anorganické s vazbou na DNA
selen, azbest
1. fyzikální příčiny (záření ionizující)
2. onkogenní viry(adeno,retro,herpes)

Nádory

- Postupný **nárůst genetických změn** buněk
- **Interakce hostitele a nádorových buněk**-reakce na hormonální stimulaci, imunitní odpověď se zvýšeným imunitním dozorem s postupným zhoršeným rozpoznáním
- **Rozdělení:**
  - benigní /nezhoubné/
  - maligní /zhoubné/
  - metastazující

Projevy nádorového onemocnění

- **Místní** působení nádoru, ev.metastaz-útlak
- **Celkové**-systémové působení s projevy
  - kachexie
  - hormonální aktivita
  - odvápnění kostí
  - toxiny